

Tomasz Pudłocki, *Tekla Ekiert – nauczycielka, malarka, społeczniczka*, „Nasz Przemysł” 2011 nr 10; zob. także Tomasz Pudłocki, *Ekiert Tekla* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, t. 3, pod. red. Ewy Grin-Piszczek, Tomasza Pudłockiego, Anny Siciak, Przemysł 2016 s. 54-57, il., bibliogr.

Tekla Ekiert

Żyła w czasach, gdy staropanieństwo uważano za przywarę. „Zrekompensować” je mogło w oczach społeczeństwa jedynie zaangażowanie na rzecz pracy społecznej. Ekiertówna nie tylko swoim poświęceniem udowodniła „swoją społeczną użyteczność”, ale zdecydowanie przewyższyła niejednego mężczyznę w świecie, gdy to mężczyźni wciąż byli uważani za jedyne „naturalnie” predestynowane do pracy w obszarze publicznym. Co więcej, potwierdziła, że nauczycielki szkół podstawowych – cieszące się niską pozycją społeczną – mogą być prawdziwymi animatorkami życia społecznego w mieście, nie tylko na wsi. A skoro 14 października to święto ludzi oświaty, warto przypomnieć osobę, która była nie tylko „panią pracującą po 45 minut”, ale posiadała prawdziwą misję kreowania swojego środowiska, co powinno charakteryzować każdego nauczyciela.

Tekla Ekiertówna urodziła się 28 sierpnia 1870 r. w Nowym Mieście k. Dobromila jako córka Bartłomieja Juliana i Anny Julii z d. Jastrzębskiej. Pochodziła z licznej rodziny: miała czterech braci (Antoniego, Franciszka, Alojzego, Ludwika) oraz dwie siostry (Ma-

rię i Sabinę zamężną Jankowską). Z siostrami, też nauczycielkami, była najbliżej. Z Marią mieszkała przez szereg lat przy ul. Czarnieckiego 5, a po I wojnie światowej przy ul. Chopina 6 – pracowały niejednokrotnie w tym samych szkołach.

Tekla uczęszczała do c.k. Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego w Przemyślu, w którym zdała maturę seminaryjną (nie uprawniającą do podejmowania studiów wyższych) 27 VI 1890 r. Była praktykantką w szkole powszechnej w Baligrodzie w okresie 4 X 1890 do 31 VIII 1891 r., po czym przeniesiono ją jako nauczycielkę do Szkoły Wydziałowej im. św. Jadwigi w Przemyślu od 1 IX 1891 r. W tym samym czasie podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe: 22 XI 1892 r. uzyskała patent na nauczycielkę szkół powszechnych przed c.k. Komisją Egzaminacyjną w Przemyślu, a 15 X 1896 r. na nauczycielkę szkół wydziałowych III grupy. Z dn. 16 XI 1906 r. przeniesiono ją do Szkoły Wydziałowej Żeńskiej im. Grzegorza Piramowicza, gdzie pracowała przez kolejne lata. Z dn. 1 IX 1918 r. przeniesiono ją do 3-klasowej Szkoły Wydziałowej Żeńskiej im. Franciszka Józefa w Przemyślu na Garbarzach, a po roku zatrudniono ją w Seminarium Nauczycielskim Żeńskim. Był to szczyt awansu dla nauczyciela szkoły powszechnej i znaczyło o wielkim uznaniu, jakie Ekiertówna zdobyła sobie przez lata. Pracowała tam do przejścia na emeryturę.

Czas wolny poświęcała malowaniu, tworząc nie tylko w Przemyślu, ale i wyjeżdżając na wieś (przykładowo w lipcu 1908 r. do Śnietnicy koło Gorlic). W sierpniu 1908 r. była w Wiedniu, o czym informowała swoją przyjaciółkę, znaną przemyską pianistkę Wandę Cyrbes. W marcu 1907 r. wystawiała z siostrą Sabina i jej mężem Stanisławem Jankowskim na wystawie Koła Pań Towarzystwa Szkoły Ludowej w Przemyślu. W kwietniu 1909 r. i maju 1911 r. brała udział w zbiorowej wystawie malarzy przemyskich, organizowanych przez TSL im. H. Sienkiewicza w Przemyślu. W grudniu 1916 r. wzięła udział w zbiorowej wystawie malarzy przemyskich, którą 21 t.m. organizował jej szwagier, Stanisław Jankowski. Tak napisano o jej malarstwie: „P. Ekiertówna wystąpiła z cyklem cudnych kwiatów; dziwnie subtelne, plastyczne, śliczne w kolorystyce, przykuwają oczy wszystkich i faktycznie trudno zadecydować co piękniejsze, wątła prymula czy puszyste astry, purpurowa pelargonja czy pełne życia lewkonie”. W zbiorach rodzinnych zachował się piękny, duży obraz olejny przedstawiający zagajnik brzożowy.

Poza malowaniem i pracą zawodową, Tekla realizowała się w pracy społecznej. 8 I 1905 r. wybrana została do Zarządu Związku Młodzieży Polskiej „Znicz”, a w 1907 r. była jedną z pierwszych członkiń Stowarzyszenia Samopomocy Nauczycielek w Przemyślu, wchodząc w 1909 r. w skład jego Zarządu. Pracowała

też w Kole Pań Towarzystwa Szkoły Ludowej, z dn. 8 IX 1907 r. wchodząc do jego zarządu.

Cały okres inwazji spędziła z siostrą Marią w Przemyślu. Koniec maja – początek lipca 1916 r. spędziła w Szwajcarii wraz z siostrą Marią. Podróż do Berna przez Wiedeń i Innsbruck, Silz, Feldkirch, Buchs, Zurich. Perypetie ich opisała Maria w „Echu Przemyśkim”. Należała do ścisłego Wydziału Zjednoczenia Towarzystw Polskich jako zastępca skarbnika, a od 1918 r. jako członek Zarządu, a od 19 XII 1919 r. jako sekretarka. W 1918 r. weszła w skład Stowarzyszenia Opieki nad Młodzieżą. Była też członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk (gdzie bardzo aktywnie pracował jej szwagier) oraz Polskiego Towarzystwa Higienicznego. Od 1919 r. była sekretarzem Koła Politycznego Polek. W 1939 r. startowała do Rady Miejskiej, ale bez skutku.

Wojnę spędziła w Przemyślu, gdzie zmarła 28 IX 1945 r. Pochowana została w grobowcu rodzinnym na cmentarzu głównym. Niestety, obecnie żadna tabliczka nie informuje, że leży w tym miejscu jedna z najbardziej aktywnych nauczycielek Przemyśla.

PS Dziękuję Barbarze i Tomaszowi Sobol-Pich za pomoc przy pisaniu tego biogramu.